

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în lăuntrul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul VI.

Orice inserate,

se platesc pe serie sau linie, cu litere merunde garmondu, la prima publicare câte 7 cr., la a doua și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul public.

Prenumeratiunile se pot face în modulu celui mai ușor prin assemnatiunile poștei statului, adrese de a dreptul la Redacțiunea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 91.

Sibiu, Mercuri 16/28 Novembre.

1883.

Vine lupu — nu e gluma!

În ședința din 22 Novembre a. c. agerul și energiosul ministru-presedinte dl. C. Tisza, luând cuvântul pentru că se și apere cu abilitatea sa cunoscută, person'a sa atacată din partea opoziției, cum și proiectul pentru casatoria civilă între creștini și iudani ce era în desbaterea dilei, află cu cale a pronunția și aceste grave cuvinte, pe care de sigur că nu le vom uita:

„Nu voiesc să amenințu, nu este obiceiul meu; dar marturisesc, că dacă și de aci înainte se vor mai înmulți anumite diare că bureții, diare, care își punu că ținta agitațiunea anti-semitică, de care în timpul din urmă au aparut în provincie vreo patru până la cinci; dacă mai departe, agitațiunea în contra Ungariei se va mai continuă și de aci încolo în anumite diare slave și romane: atunci voi veni cu cererea, că diet'a, pentru de a putea infrană agitațiunea contra rasselor și a confesiunilor, se puna în man'a guvernului pentru scurtu timp numai, o mare putere, în man'a mea, dacă are încredere în mine, în aceea a unui altuia, dacă Dvóstra nu aveți încredere în mine“.

Nespus de grea și periculoasă trebuie să fie situațiunea politică a Ungariei, dacă ministrul-presedinte C. Tisza nu mai este în stare a guvernă cu mijlocele legale și constituționale, ci predice că se va vedea necesitatea a ridică garantiile constituționale și a cere sau dictatur'a că principele de Bismark în Berlin, sau a inaugura o nouă era sub firm'a absolutismului liberalu.

Amenințarea dlui C. Tisza a fostu făcută nu la adres'a celor cari se aflau în dietă și lu ascultau, ci la adres'a acelor cari nu au reprezentanți în parlamentul ungaru, ci sunt acasă la ei, adică romanii și la aceea a slavilor, cari desigur au reprezentanți în diet'a ungaru totuși sunt în opozițiune, precum sunt serbii și croații.

Mare și completă trebuie să a fostu satisfacțiunea sufletesca a escel. sale domnului mitropolitu Miron Romanu, cându au cetitu cuvintele

amenințări ale dlui Coloman Tisza, strigate pe ferestrele dietei ungaru, că se le audia și cei ce nu erau acolo. Înșurările și denunțările aruncate în fața națiunii romane și a modestei și moderatei sale prese, prin faimoșele și regretabilele sale cerculare politice, au aflatu unu resunet și o confirmare cătu se pôte de elocenta, prin cuvintele de mai sus ale ministrului-presedinte C. Tisza. Escel. sa se pôte felicită, a fi datu de buna voia și din propria inițiativa, nu numai cód'a de secure dar și securea gata ascuțită, cu care puternicul „sfarimatoru alu nationalitatiloru“ amenința și se pregătește a taia și desradacă stejarul secularu alu esistenței poporului romanu. Pentru acésta faptă va binemerită fără indoială recunoștința puternicilor dilei, cum și a patriei magiare, că unulu din fii sei cei mai fideli și devotați. Noi, i vomu paștră o tristă și durerósa amintire, era istoria ilu va pune la locul ce lu va merită.

În legatura logică se pôte pune cu enunțarea dlui C. Tisza din ședința dela 22 crt. a dietei ungaru și scirea sensațională ce ne-o aduse „Nemzet“ că asupra episcopului greco-catolicu din Lugosiu Victoru Mihalyi s'a făcutu, atâtu la guvernul ungaru câtu și la curia română aratăre, pentru că ar fi comis diferite delictu canonice și că contra numelui episcopu s'a ordonat o cercetare severă.

Dacă vomu grupă și vomu combină politicesce: tinu'ta mitropolitului Mironu Romanu, cercularele sale, respunsurile date de Maiest. Sa imperatulu la Segedinu, retragerea forțată a dlui Nicolae Cristea dela redacțiunea „Teleg. romanu“, enunțarea amenințări ale dlui C. Tisza la adres'a presei romane, persecutarea episcopului Victoru Mihalyi dela Lugosiu, care la Budapeșta este denunțatu și trece, că unulu din cei mai infocați și periculoși daco-romanisti și acarui pierdare este decisă, dacă nu se va grabi a calcă pe urmele mitropolitului Mironu Romanu și a lu imită, cum și alte informațiuni particulare, ne autorisă a fi de firma învingere, că ne aflam în ajunulu unei perióde de absolutism și terorismu declarat, tocmai că pe timpul lui Bach.

Se ne armam deci cu paciența, se fimu calmi și prudenti, nestramuțati în convingerile

noștre, serioși și demni în faptele noștre și bulldogulu absolutismului și dacă va sfășia pe vreunulu din noi, totuși națiunea română va trăi. Ea este de 3 milioane și astăzi unu popor fără voia lui, nu mai pôte fi stersu din numărulu celor vii. Press'a română cătu o avem și care este la postulu seu, va fi terorizată, vocea ei va fi inabusită și pôte chiar sugrumată; pușinii barbați persecutați, domiciliile lor vor fi calcate, era ei aruncați prin închisori și traduși înainte justiției că tradatori de patrie; denunțanții și spionii se voru înmulți și zidurile voru capată urechi și cu tóte acestea nu ne vomu descurgia și nu vomu încetă a ne apăra drepturile și pământulu nostru stramosiescu, pentru că acelea sunt rescumperate cu sange românesc și suntemu decisi a le apăra cu orice preț, pentru că sunt proprietatea noastră legitimă și nealienabilă.

Una ilu rugam pe dl. ministru-presedinte C. Tisza să nu piardă din vedere și aceea este: națiunea magiara dela 1848 nici n'au invetiatu și nici nu au uitatu nimica, apoi nu totuși asia este cu națiunea română. Ea n'a uitatu nimica, dar dela 1848 încóce, adică în decursu de 35 ani, a invetiatu forțe multu și că cei mai buni profesori ai ei au fostu tocmai compatrioții sei magiari.

Lupulu absolutismulu pôte veni pentru că se vedea, cum o turmă de oi pe care o crede fără pastori, se va preface în lei și leóice.

Susu animile!

Camilu.

Revista politica.

Sibiu, 27 Novembre, st. n.

În 24 crt. proiectulu de lege pentru casatoriile între creștini și israeliti, a fostu primitu cu o mare majoritate în diet'a ungaru că baza la desbaterea specială. Totu în acea di s'a primitu și o rezoluțiune a deputatului Iranyi, care provóca pe guvernul că câtu mai curendu se vina cu unu proiectu de lege, pentru introducerea casatoriei civile obligatórie.

Cestiunea denumirei noului banu pentru Croația încă nu este deslegată și ia causăza nu pușina

Foisiór'a „Observatoriului“.

Episóde din pregiurulu Plevnei dela 1877.

(Imperatulu Alexandru II. Carolu I. Marele duce Nicolae. J. Brateanu).

Nelinistea creștini totu mai tare în cuartirulu generalu. În man'a bravurii eroice a trupelor rusesce tóte asaltele singuratece asupra redutelor de pământu dela Plevn'a erau resbatute cu pierderi enorme, și comand'a supremă se convinsă totu mai multu, că acea pozițiune fatală a vrasmasiului se va putea luă numai prin o împrejurare bine regulată; era la acésta se cerea unu număr de trupe atâtu de mari, încatu afara de gardele chiamate spre același scopu, participarea armatei romanu era forțe de doritu. Acésta statură până atunci totu numai la fruntarie, și cu tóte că generalulu Ghica venise cu provocarea, care după aceea s'a mai repetitu de urgentia, că se între în acțiune, principele Romanu încă totu se mai refné cu prudentia. Pozițiunea rusesilor în passulu Shipca înșufă în același timp grijă mare. După-ce evenimentele dela Plevn'a impuseră necesitatea că corpulu generalulu Gurko care înaintase preste Balcanu se se retraga, pozițiunile dincolo de munti au fostu desiertate; era înse absolutu necesariu, că passulu principale preste Balcani se fia tinutu cu orice preț. De și pozițiunea susu pe culmea muntelui era escelentă, totuși rusesii erau forțe strimtorati de către ostile turcesce care se întregeau neincetatu, și era mai preste putința a trimite în acea parte ajutoriu, dacă nu voia se slabésca celelalte pozițiuni. Din aceste cauze tóte operațiunile erau paralizate; spiritele impregiurulu imperatului și alu comandantelui supremu marele duce Nicolae devenisera totu mai îngrijate și posomorite, de și oficiarii din comitiv'a lor își facea sila că se se arate veseli, spre a sustině curagiulu trupelor.

Într-o di senina pe la finea lui Augustu marele duce Nicolae invitase pe imperatulu și comitiv'a lui la dejunu. Cortulu imperatescu se află intinsu într'o gradina de a drépt'a cuartirului generalu asediatu pe o colina.

Acolo se puse imperatulu la mēsa cu frate-seu și cu comitiv'a amandoror. Loculu era forțe bine alesu, că-și de acolo se vedea în distanța mare valea intréga și délulu de cealaltă parte; preste totu se întindeau caștre de trupe și natur'a lucia în cea mai frumoșă pompa de vară. Cu tóte acestea imperatulu era mai serios decatu alteori. Principele Witgenstein se ostenia indiesertu a produce voia bună prin anecdote și alte glume.

Pe cându era se se scóle dela acea mēsa simplă, marele duce își îndreptă ochianulu seu dincolo preste vale cătra calea ce se întindea pe délulu opusu; elu zarise acolo pe unu calaretiu, care alergă în fug'a mare pe drumu încóce cătra Gornistaden. De și printre diversele cantonementu de trupe amblau desu încóce și incolo adiutanti și ordonantie, totuși celeritatea extraordinaria a acestui calaretiu desteptă luarea aminte a marelui duce asupra lui! ilu arata imperatului, și preste pușinu ochii societății întregi se îndreptară asupra lui. În pușine minute calaretiulu disparu între gradinele și casele satului de pe clin'a vlei.

„Trebuie se fia vre-unu raportu de urgentia care ne vine; speram că scirea ce ni se aduce este bună, dise marele duce.

Imperatulu înse îngrijatu precum era, dise: „Din contra se presupunem că este o nouă scire desastroșă; atunci noi vomu fi mai pregătiți de a o primi și a întimpina lovitur'a; la o surprindere placută nu se cere nici-o pregătire“.

Câteva momente domni în societatea intréga linisce deplina; acelu tonu închis și trist în care vorbise imperatulu facuse pe fia-care se simția mai greu pericolulu situațiunii, și intru adevēru mai nimeni nu credea în vreo schimbare mai favorabilă a lucrurilor.

Preste pușinu ajunse și calaretiulu venindu totu în fug'a mare pe dincóce de satu și apuca pe dealu în susu cătra cuartirulu generalu imperatescu.

Este Blagonov, striga comitele Vladimir Ossipovici, acum ilu cunoscu bine; elu vine dela Petersburg eu nu credu se ne aduca ceva reu“.

Ceva camu spariatu pentru că a vorbitu asia tare, precum nu se cuvina în present'a prea înaltă, Vladimir caută spre imperatulu că și cum si-ar cere ertare, acesta înse îi făcu din capu că unu semn se se ridice mēsa și se apropia de unu gardu micu alu unei gradini, de unde se pôte vedé calea din satu în susu.

Blagonov sosise. Descalcandu de pe calulu plinu de sudori, la semnulu ce îi dete imperatulu că se se apropia, densulu pasi înainte în tinuta de servitiu.

Abia resufandu din caus'a calaritiului forțiatu, Blagonov raporta: „Generalulu Gurko m'a trimis că se ve spunu Maiestatiei Vóstre, că gard'a sta gata se plece și se ve dau planulu de marsiu. Generalulu se róga totuodată pentru porunci cătu se pôte mai exacte relative la pozițiunile în care au se se asiedie aici diferitele corpuri, pentru că conformandu-se aceloră se și ia și elu pozițiunile sale“.

Imperatulu luă dela elu chartei'a și aruncandu o cautură preste ea o dete fratelui seu dicendu: „Dare ar Ddieu că se aiba aripi, se ajunga mai curendu“.

Blagonov continua dicendu: „Rogu pe Maiestatea Vóstra că se-mi permiteti a Ve face cunoscutu, că în-altimea Sa principele Romanu se afla pe cale încóce. Eu l'amu intalnit la stațiunea din urmă, unde își trimisese înainte caii de drumu, și amu alergatu înainte că se facu Maiestatiei Vóstre cunoscută venirea sa.

Imperatulu resufa tare, unu subrisu fericitu lumina pe unu momentu faci'a lui cea intunecată.

„Oh! dise densulu, acésta este scire bună; a fostu bine că se asteptam scirea rea, pentru că cu atâtu se fia mai placută surpris'a. Iti mulțimescu tie Teodore Michale Teodorovici, dise imperatulu cătra junele oficiariu și cautandu la elu cu bunavoința îi întinse man'a, era apoi adause: „Pentru principe se se tine gata unu cuartiru, că-și dacă vine elu, și va urmă și armat'a lui“.

Pe cându comandantele cuartirului generalu și adjutanții de servitiu se grabia cu implinirea ordinelor date de imperatulu, din partea cealaltă a cuartirului generalu pe unde trece drumulu din Balcani, se audiau

grije dlui C. Tisza, intimpinandu greutati neasteptate in alegerea persónei pentru acelu postu insemnatu, a unei persóne, care se fia dupa sprancén'a gubernului unghurescu si totuodata se fia agreabilu si croatiloru. Negotiariile cu com. Khuen-Hadervary nu au avutu rezultatulu doritu si gubernulu unghurescu se vede silitu, a reveni éراسi la baronulu Franciscu Filipovici, care s'ar fi declarat in fine aplecatu a primi postulu de banu alu Croatiei, daca gubernulu unghurescu va adoptá programulu si conditiunile stabilite de densulu.

Referitoru la amenintiarile dlui C. Tisza cu luarea de mesuri absolutistice contra pressei nationale nemagiare, „Neue freie Presse“ dice, cá a sugruma libertatea pressei in Ungari'a, una cá acésta ar fi potutu face si unu Haynau sau unu Palfy; pentru de a imita astu-feliu de esemple, nu trebuie cá unu barbatu de statu se se numésca C. Tisza!“

Situatiunea nemtiloru centralisti din Austri'a devine din ce in ce mai critica. Solidaritatea si disciplin'a partidei lor este amenintata cu spargere de insisi partisanii acelei partide. Deputatii centralisti din Boemi'a s'au saturatu de a mai continua opositiunea loru zadarnica si inssipida contra cabinetului comitelui Taaffe si a curentului federalisticu ce caracterisésa politic'a sa. Ei au decisu intr'o conferentia tinuta in dilele trecute, la Prag'a cá se adópte resistentia passiva, se parasésca dintr'odata locurile loru din diet'a boema cum si din parlamentulu centralu, éra pentru partile nemtiesci ale Boemiei se céra o administratiune separata nemtiesca, sau cu alte cuvinte decentralisarea administrativa asia, cá in partile locuite de nemti se fia administratiunea curatu nemtiesca, éra in cele locuite de boemi se fia boemésca. Acésta resolutiune a deputatiloru nemti din Boemi'a nu e pe placulu corifeiloru partidei centraliste si organulu loru „Neue freie Presse“ i desconsiliasa si i conjura, se nu insiste pe langa acele decisiuni, fiindu-cá acésta ar fi egal cu recunóscerea impotentiei partidei centraliste, cu desfintiarea si renuntiarea ei dela lupt'a de pâna acuma. Siguru este, cá mai curendu sau mai tardiu fudulii si increditiunii nemti centralisti, cá si fratii loru de cruce de dincóce de Leit'a, voru trebui se musce in merulu federalismului, pentru cá numai acelu sistemu de guvernare este firescu pentru unu statu poliglotu cum este Austro-Ungari'a si pentru cá numai federalismulu i póte oferi garantii suficiente de esistentia.

Dlu Rieger, conducetorul partidei „Betrana-Ceha“, a avutu o intrevorbire cu corespondentele din Prag'a alu diarului „le Temps.“ In acésta intrevorbire, capetenia ceha espuse dorintiele amiciloru sei politici, in privintia carora citatulu corespondinte relatéda urmatórele:

„Noi voimu, astu-feliu dise dlu Rieger, cá autonomia care a fostu stabilita in diplom'a dela Octobre, se devina unu adeveru. Nu mai voimu se fimu guvernati de unu Reichsrath, care isi are resiedintia sa in Vien'a; voimu a ne da noi insine

vorbe nelinistite. Dupa-ce imperatulu asculta unu momentu, facu si unu semnu, la care si alerga comitele Adlerberg, cá se vadia, ce neliniste este acolo; dara preste câteva minute se si întórse in societatea unu omu tineru cu trasuri nobile dara si viguróse in faéa, cu ochi ageri si scanteitori de spiritu, in mant'a négia cum este a oficiariloru prussiani, cu guleru rosu carmoasinu cá alu oficiariloru din statulu maioru, éra faéa si vestmintele lui erau innegrite de aburii pulberei de pusca si de pulberea de pe drumu.

„Prussianutulu nostru“, dise Adlerberg plinu de bucuria, elu vine dela Shipka, si trebuie se ne aduca sciri bune, pericolulu trebuie se fia trecut, pentru-cá altmintrea elu n'ar fi venit aici.

Imperatulu esi iute inaintea oficiarului prussianu si stringéndu'i man'a cu placere i dise:

„Se pare in adeveru cá diu'a de astadi este o di fericita; uniform'a prussianu nu póte se-mi aduca mie nici-unu reu, si maiorulu de Lignitz niciodata nu lasa campulu de lupta, pe cátu timpu duréda pericolu.

„Pericolu nu mai este, elu a trecut, a fostu inse in adeveru mare si criticu“, respunse maiorulu Lignitz cu voce clara, linistita, in cátu daca faéa sa nu ar fi fostu negrita de aburii pulberei de pusca si de pulbere, ai fi crediutu cá elu se întórce dela o preambulare scurta.

„Spune, spune“, striga imperatulu, „ce facu bravele mele trupe, carora le este incredintata chiaia viitorului nostru?“

La acestea respunse maiorulu Lignitz: „Trupele Maiestatiei Vóstre au opusu atacuriloru turcesci o resistentia atátu de vigurósa, in cátu turcii convinsi cá nu potu reusi intru nimicu in contra trupeloru eroice ale Maiestatiei Vóstre, au renuntyatu a mai da asalturi. Turcii inse au luat u alta mesura, care cu tóta bravur'a in resistentia, totu trebuie se ajunga strimtórea in manile loru, ei adeca incepura pe o colina din apropiare se sape si se derime in alta parte unic'a fontana din care curge apa in passulu Shipka.“

(Va urmá.)

in Prag'a legi, asupra toturoru obiectelor in care nu sunt in jocu interesele generale ale imperiului. Noi pretindemu o adunare provinciala independente; ceremu cá limba nóstra istorica si nationala se devina si oficiala.“

„Atunci ce atributiuni, intrebai eu, voiti a mai lasá parlamentului centralu?“

„Numai acelea, respunse dlu Rieger, care sunt privitóre la trebuintiele generale si la interesele comune ale popóreloru monarchiei, astu-feliu controlulu asupra afaceriloru straine, ale resbelului, ale marinei, ale vamiloru, votarea tratatelor de comerci, administratiunea cailoru ferate ale statului.“

„Li observai cá o asemenea impartire de roluri face cá Reichsrathulu se fia aprópe de prisosu si-lu margineste la acele insarcinari pe care le au acum delegatiunile.“

„Dlu Rieger recunoscu si dsa cá prin acésta se restrengu mai multu séu mai puéin sesiunile Reichsrathului, astu-feliu cá deputatii provinciiloru nu voru mai fi retinuti luni intregi in capitala de parte de caminulu loru.“

Se scrie urmatórele din Belgrad către „Politische Correspondenz“:

Dela 15 ale curintei ordinea n'a mai fostu turburata pe nicairi in Serbi'a. De aceia nu mai este trebuintia a se chema supt drapele o parte din rezervisti. Prin districtele resculate s'a stabilitu o stare de lucruri normala. Comunicatiunea telegrafica cu tinutul Timok a fostu restabilita, si numai garnisónele cele mari din zonele dintre Alecsinatz si Negotin mai amintescu despre scurtulu dara sangerosulu resbelu civilu ce a fostu de curendu. Nu sunt inse date autentice asupra celoru caduti de ambele parti; totusi se pare cá ei au fostu preste 300. Din acestia mai bine de 60 la sutu sunt raniti, care sunt acum prin spitalele militare si civile.

Sunt neintemeiate scomotele despre unu planu de actiune parlamentara pe care l'ar fi primitu dejá gubernulu, de vreme ce consiliulu serbu de ministrii nu s'a ocupatu inca cu acésta cestiune. Positivu este, cá regimulu constitutionalu isi va luá cursulu seu normalu. Disolvarea Skupcinei este fórté probabila, mai alesu dupa evenimentele din urma; totusi nu s'a ficatu inca niciodata pentru nouile alegeri. Este probabilu cá dispositiunile se voru luá in cursulu lunei viitóre.

Discursulu politicu alu deputatului Anast. Stolojanu.

(Urmare.)

Tóta lumea simte cá se petrece ceva, cá sunt in perspectiva imprejurari extra-ordinare; prevederea lor a pusu in miscare pe imperati, regi, principii, ministri, pâna si pe academiciani. Caus'a acestei ferberi e cestiunea orientului. Dn. primu-ministru ne spunea cu alta ocaziune, cá orientulu se afla in ferbere pentru-cá se afla in reconstituire; tóte elementele din care se compune cáta se se stringa unele langa altele, dupa afinitatile lor, spre a isi gasi form'a definitiva a organizarei lor.

Turcii se duc si golulu ce ilu lasa dupa densii in peninsul'a balcanica, atítia póftele, ispitesc interesele, provóca rivalitatile si nelinistea Europei. Pe Mediteran'a se incruciséda tóte cale comerciale si politice ale Europei si tóte popórele dela resaritu si dela apusu au ochii atintiti intr-acolo. Ei bine, noi cari suntemu la pragulu resaritului si vedemu pâna si pe departatulu rege alu Spaniei cá cutreiera Europ'a, noi cari suntemu unu poporu orientalu, putemu sta linistiti si fara nici-o grija, aci in pragulu Orientului? Nu putemu fi nepasatori. Dela începutu declarú cá e de doritu, se o tratamu acésta cestiune cu alte preocupari si cu alte obiceiuri de cugetare de cátu acele care vedu cá ne fragmenta pe unii. Amu auditu vorbindu-se, cá avem datoria si obiceiulu stramosiescu se cautamu printre puteri alianti'a acelora care ne voru oferi garantiile unei amiciei statornice. Pentru mine, ve marturisescu, cá in politica nu intielegu cá o tíera se se conduca dupa asemenea idei, cá-ci in politica nu exista amicie sau inamicie, nu sunt de cátu interese. Cá se ilustrédu si mai bine ideia mea, se'mi dati voia se facu aci o digressiune, se ve aretu, cu imprejurari istorice, cá in politica nu exista, cum disei, nici amicite statornica nici inamicite constanta, si totulu se reduce la datori'a fia-caruia de a cugeta bine se'si cunóscá interesele si se se conduca dupa povatia lor, si in drumulu seu, daca se va intemplá, cá interesele lui se fia intr'unu momentu identice cu ale altei tieri prietene daca in sa sunt in contrarietate, sunt vrajmasi.

Dloru, nimeni nu va contestá, cá tíer'a acésta nu a avutu, — lucru a trecut in stare de legenda —

unu amicu mai constantu de cátu pe Napoleonu III. Ei bine, dupa documente, dupa memoriile postume si cari se mai complectéda pe fia-care di asupra politicei marelui imperatu in privintia nóstra, éta ce se dovedesce. Se constata cá pe timpulu resbelului din Crime'a, imperatulu Napoleonu alu III medité resbelulu in contra Austriei. Interesulu seu celu mare erá de a desfintia tractatulu dela 1815 care fusese incheiatu in contra familie Bonapartiloru, de a lua inapoi Nitia si Savoia, si de a departa dela granitele Franciei influentia austriaciloru gonindu'i din Itali'a.

Politic'a sa in privintia nóstra avea doue tínte; una pe care o spunea, se ridice o bariera in contra Rusiei si alta pe care o tinuia inca, se credie in flanculu Austriei unu statu care se ii fia de ajutoru in lupt'a ce pregatea in contra statelor Habsburgiloru. Se intru in detaliulu propuneriloru cari ni s'au facutu, se ve narediu gresielele ce amu comisu, indiscretiunile ce ne a instrainatu increderea marelui imperatu, nu este de trebuintia; e destulu se ve spunu, cá noi nu amu intratu in acele vederi. Remane cá aceia cari atunci aveau influentia si erau ascultati, se se justifice inaintea istoriei pentru ce nu s'au tolositu de acele momente.

Abea de eri amu esitu din aceste evenimente, n'au inceputu inca drepturile istoriei, si de aceea nu voiu discutá purtarea lor.

Indata in sa ce a trecut resbelulu, si noi nu amu respunsu la asteptarea lui Napoleonu, s'au schimbatu lucrurile. Nu numai prin destainuirea generalului Lamarmora, dar acum prin memoriile celoru ce au luat parte la acele evenimente, se scie cá ne: a propusu Austriei in schimbulu Venetiei si Austri'a a refusat. Mai multu, astadi se scie cá pe timpulu revolutiunii din Poloni'a, candu cu dictatur'a lui Langhevici, imperatulu Napoleonu, voindu se reconstituésca regatulu Poloniei, ne a si oferitu pe noi Austriei in schimbulu Galitiei. Austri'a a primitu, cu conditiunea cá se i se dea si Bosni'a si Herzegovin'a in schimbulu Venetiei, si Napoleonu pe noi ne dá éra Bosni'a si Herzegovin'a a refusat'o si astu-feliu amu scapatu.

Vedeti cá imperatoarele Napoleonu se schimbese in privintia nóstra, si pentru ce? Pentru-cá se schimbese starea de lucruri. Dar elu totu logicu erá din punctulu seu de vedere.

Inainte de resbelu voia se ne intarimu, pentru-cá se ne utilisedie in lovitur'a ce voia se dea Austriei. Resbelulu se sfarsise, nu'i mai putému dar fi de folosu pe acésta cale. Prin resbelu in sa, nu'si ajunsese pe deplinu scopulu. Sacrificandu-ne pe noi, voia se isi realisedie si partea din programa ce fusese silitu se sacrifice prin pacea dela Villafranca.

Conclusiunea ce trebuie trasa din aceste invetiaminte istorice este, cá in politica nu sunt nici amici nici inamici, si cá totulu se reduce se iti cunosc: bine interesele de astadi, si prin intielegere cu acele puteri cari prin concursurile imprejurariloru, in unu momentu au aceleasi interese, se cauti a ajunge la scopulu politice tale.

Dloru, ve disei adineori, cá in cestiunea orientului, tóte puterile a luatú positiune. Engliter'a a luatú Ciprulu; Franci'a a luatú Tunisulu. Ce se ve mai spuiu eu? Toti sciti, cá si mine, ce positiune si-a luatú fia-care.

In sa intr'o cestiune de o asemenea natura nu trebuie se se tína séma numai de faptele materiale, ci trebuie se se tína séma si de ideile, de aspiratiunile si in fine de tóte interesele nationale politice si chiaru geografice din care se compune, pentru-cá se poti judecá cu esactitate.

Prin urmare, din aceste puncturi de vedere privindu, v'amu vorbitu si de discursulu tinutu de eminentulu barbatu de statu alu Austro-Ungariei dn. Kallay, care voesce se convinga pe conationalii sei cá au unu rol mare de implinitu in orientu, prin urmare ii indémna se se presinte pentru acésta mare missiune d'a fi purtatorii culturai in peninsul'a Balcanica.

Negresitu unu poporu nu póte se traiesca in perpetuitate, nutrindu-se numai din suvenirile trecutului, ci totudeauna unu poporu trebuie se i se dea o tinta noua pentru viitoru, trebuie se i se largésca cá se dicu asia, sfera dorintieloru si a aspiratiuniloru sale; trebuie prin urmare se i se destepse gustulu unei missiuni, unoru aspiratiuni de unu ordinu mai inaltu; adica precum dice proverbulu romanu: cine trage a mare, mare ajunge.

Eu dloru, v'amu declaratú cá nu v'amu cerutu se esamediu daca sunt possibile asemenea aspiratiuni din partea poporului unghurescu; me voiu margini numai se ve intrebú: apoi noi romanii cari singuri suntemu mai numerosi de cátu tóte

celelalte nationalitati din orientu, ce nu trebuie se ne gandim noi la rolulu ce suntemu chemati se indeplinim in orientu candu avemu numerulu pentru noi? Orientulu e presaratu de coloniile nostre Serbii si bulgarii se urascu. Dela Vidinu, in josu in Bulgari'a, in Serbi'a occidentale, e o poporatiune de sa, neamestecata de romani, care desparte pe serbi de bulgari. Prin Macedoni'a, Tesali'a, Epirulu numai romani, in dese si compacte colonii, despartu pe bulgari de greci, pe arnauti de greci; cu limb'a romana voiajedi tota peninsul'a; traditiunile, suvenirile istorice sunt pentru noi; amu facutu unu statu politicu cu bulgarii, serbii recunosc cu placere ca numai cu romanii nu au avutu in tota istoria lor nici-unu resbelu; arnautii in rivalitate cu grecii traiescu in intelegere cu romanii.

Avemu aceeași religiune cu marea majoritate a crestinilor din Orientu. Nu avem pretentiunea se le ducem cultur'a nostra; de si e mai veche de catu a totoruru. De candu cu drumurile de feru scimu ca fia care si-o pote capeta in Occidentu, fara se fia silitu a imprumuta dela alti o cultura de contra facere. Nu ceremu nimenu se isi renege nationalitatea; ca-ci pe drapelulu nostru e scrisu, gubernu popularu; la noi ca si la poporele din Orientu nu exista aristocratie; totu pe drapelulu nostru e scrisu nu numai tolerantia religiosa dar si tolerantia nationala. Idealulu nostru o declaramu susu si tare e Elveti'a, Belgi'a unde statulu politicu protegedia de o potri va tote nationalitatile; in fine amu doveditu ca scimu se gubernam nemuri straine cu multumirea lor. (Aplause).

Se ridicam dara drapelulu nostru, drapelulu infratirei Orientului.

Avemu Romani acolo, si ve marturisescu ca sorta ori-carei suflari romanesci nu ne pote lasa indiferenti. (Aplause.)

(Va urmă.)

Despre penalitatile la Romani in timpul lui Mateiu Basarabu si lui Vasile Lupu.

(Urmare.)

Fara induoiala ca nu potu intru in esaminarea numeroselor casuri de furtu prevedute in pravilele lui Mateiu Basarabu si lui Vasile Lupu. Voiu cita in sa furturile de robi sau de feciorii altora cari se reprimu cu mai multa severitate. Astu-feliu, daca asemenea fapte se saversiau de unu fiu de boeru, pedeps'a ce se da faptuitorulu era ocn'a; daca se saversiau de omu de rendu, acesta era osanditu la spandiuatoru si taratu de cod'a cailoru pana in loculu supliciuulu seu. Aceiasi asprime era intrebuintata si pentru furturile de dobitoce, asia de facile de comisu si asia de pagubitoare, in efectele lor, pentru locuitorii unoru tieri agricole ca ale nostre. Reu-facatorii moderni, cari se dedau acestei industrii puçinu onorabile, se afe cu spaima pedepsele la cari se espuneau stremosii lor, a caroru meserie cautu se o continue si se o perfectionedie. Predecessorii lor ar fi fostu fericiti se pota scapa cu cateva luni sau ani de inchisore, ca-ci perspectiv'a ce ii astepta era teribila. Pentru asemenea fapte ei erau dusi la spandiuatoru, ba, une-ori, candu intrebuintau violentia, li se scotea chiaru ochii.

Catu despre furturile mici, ele se pedepseau generalmente cu bataia. Daca in sa culpabilulu cadea in recidiva, se insemna la nasu, ca toti se ilu cunoasca. Daca repeta lucrulu pentru a trei'a ora, i se da mortea in furci. Asemenea se pedepseau si acei cari furau din biserica sau dela stapanu. Pentru prima ora, li se taia sau li se insemna nasulu; pentru a doua ora, se tramiteau, la spandiuatoru. Cu tote acestea, omulu saracu care fura de mare nevoe si numai atatu catu ii era necessaru pentru hrana s'a, se erta de ori-ce vina.

Ca furi se mai pedepseau, tiindu-se in sa socotela de gravitatea faptulu: agentii provocatori ai unoru asemenea fapte; acei ce gaseau pe drumu obiecte perdute si nu le inapoiu; acei ce luau lucruri dela case cari ardeau si nu le restituiau pana a doua di; acei ce stramutau hotarele; acei ce nu inapoiu banii luati cu imprumutare sau violau depositulu ce li se incredintase, etc.

Talhariile se pedepseau cu spandiuatoru.

Esista inca o serie de fapte pentru cari se hotarescu pedepse, a caroru severitate cu greu o putem pricepe in dilele nostre. Astu-feliu, se pedepsea cu 30 de lovituri de toiagu, acela care introdusesse vitele sale in ograda altaia pentru a ii strica productele. Se aplicau 100 toiage acela care omora canele din turm'a altaia. Se taia manele acela care cu rea credintia taia pomulu altaia sau vitia lui roditore, sau ii strica gardulu pentru a isi mari proprietatea etc.

Juramentulu mincinosu avea o pedepsa cumplita: se taia limb'a culpabilulu.

Cu aceeași strasnicie se pedepseau si darile de focu. Daca foculu se pune la cas'a sau la bucatele altaia, faptuitorulu se osandea a fi elu insasi arsu; daca se pune la padurea sau la gardulu altaia, culpabilulu era batutu si i se pecetluia manele; daca se pune in fine la grajdulu sau la fenulu altaia, i se taia manele cu desaversire.

Severitatea de multe-ori excesiva a acestoru pedepse, trebuie se o spunu, domniloru era indulcita prin o multime de impregiurari cari autorisau pe judecatoru se temperedie intr'unu modu simtitoru rigore legei si se respectedie regulele umanitatiei. Aceste impregiurari erau in numeru de si esespre-diece. Ele decurgeau din lips'a de viclenie sau, cum amu dice noi in limbagiulu nostru modernu, din lipsa de intentiune fraudulosa, din lipsa de interesu din frica, din sburdalnicie, din rea povatia, din miserie, din nevoe, etc. Mania si provocatiunea erau asemenea cause cari contribuiau la miciorarea pedepsei. Asemenea si etatea, socotita pentru copii dela 10 la 25 ani, pentru betrani dela 50—70 ani. Betia era inca o circumstantia favorabila pentru acusatulu, in sa trebuia se se observe ca criminalulu se nu se fi imbatatu inadinsu pentru a isi comite crim'a fara multa respundere. In aceiasi categorie mai intrau nebunia sau lips'a de intregime a mintiei; obiceiulu loculu candu cineva urma dupa cum se obiciaua la loculu seu, fara a sci ca aiurea acesta constituie o fapta pedepsita de lege; numerulu criminaliloru, ca-ci, in casu de pedepsa cu morste, ar fi fostu aspru a se ridicu vietia la o multime de fapturi omenesci; ordinulu domnulu sau alu superiorulu seu; slabiciunea si neputintia firei, de ore-ce femeile au mai puçina judecata de catu barbati si omenii inculti mai puçina de catu cei instruiti; somnulu sau somnambulismulu; dragostea, pasiunea, amorulu; rangulu, in sensulu ca boerulu avea dreptu la ore-cari menagiamente; iscusintia si desteptaciunea criminalulu, daca mai alesu elu posedu vre-unu mestesiugu utilu; schimbarea religiunii si pocaintia catre Dumnedieu; surdia si muntentia; in fine calitatea celui ce aducea pana, fiindu-ca nu era permis rudeloru se se parasca una pe alta.

Dupa cum vedeti, domniloru, asprimea vechiloru nostre legiuri penale din alu XVII-lea secolu era lucru de nimicu pe langa ceea ce se petrecea in alte tieri. Ele aveau celu puçinu avantajulu de a fi unele si aceleasi pentru toti, si nu dau ca, in Franci'a, spectacolulu anarhice aplicatiuni a 60 de obiceiuri locale si a 300 de legislatiuni deosebite, cari isi impartieau teritoriulu acestei mari natiuni. Afara de acesta, ce sunt penalitatile romane pe langa orbele rigori ale legiloru straine? Ce insemnedia severitatea lor pe langa sangerosa absurditate a cestiunei, mantuitoare pentru culpabilulu robustu si fatala mai alesu nevinovatulu? Nicairi, in aceste pravile, nu vomu gasi, ca in ale altoru tieri, dispositiuni cari se autorise processele instruite contra cadavreloru sau contra memoriei unui repositu. Nicairi in ele nu vomu gasi sfortiari de imaginatiune pentru a se inventu chinuri necunoscute si a se procura astu-feliu poporulu satisfactiunea de a vedea pe semenii sei agonisandu in cele mai spaimantatoare suferintie. Si daca pentru o crima, otravirea, infamia unei condamnatiuni se resfrangea si asupra celoralti membri ai familiei condamnatiulu, printr'unu felu de aplicatiune legala a dogmeloru pecatulu originaru, apoi nicairi, nici in ele, nici in deprinderile tieri, conservate de traditiune, nu vomu da peste usulu de a se sustrage justitiei, prin ordine de incarcare emanandu dela domnu sau prin otraviri arbitrare, culpabili a caroru desonore ar fi caditu pe o familie nobila, si cari, in administratiunea justitiei franceze, intruneau dupa cum dicea asia de bine Prévost-Paradol, cele mai odiose abuzuri de putere semneloru de neputintia celor mai ridicule.

Dar astu-feliu inca cum erau, ele turbura consciintia filosofulu si a cugetatorulu. Se multiamim cerulu ca acele timpuri au trecut, si ca ne bucuram de o legislatiune care nu mai e compatibila cu jertfele umane oferite dieulu resbunarei! Sub sorele cuceririloru spiritulu modernu, moravurile s'au indulcitu si prejudecatile au fostu smulse din inim'a omulu. Astadi penalitatile au atinsu pretutindeni unu nivelu, pe care nimenu nu cutedia se ilu ridice fara tema de lesu-civilisatiune. Si daca pedeps'a cu morste mai esista la cateva alte natiuni se ne felicitam ca amu avutu curagiulu se o stergemu din legile nostre. Printr'acesta amu fostu demnii continuatori ai betraniloru nostri criminalisti, cari, dupa cum amu aretatu, in vremile candu lumea intraga gemea sub crudimile cele mai revoltatoare,

sciura se respecte miserabilele slabiciuni ale naturei omenesci, pe catu necesitatile si ideile epocii in care traiau le permisera. Printr'acesta inca amu afirmatu setea de progressu si de civilisatiune de care natiunea romana e animata si amu doveditu ca, pe calea binelui, scimu se mergemu alaturi chiaru cu cei mai buni.

(Va urmă.)

Expositiunea de electricitate dela Vien'a.

(Urmare.)

Cursuri publice, facute in localulu expositiunei, diferite experimente cu microscopulu electricu si altele, contribuescu ca se instruiasca publiculu si se ii faca familiara ideea electricitatiei si a aplicatiuniloru sale.

Amu se intram la cateva amenunte. Pentru acesta se amintim aci ca localulu expositiunei este circularu, presinta de juru imprejuru o galerie mare cu arcade, o a doua galerie mai josu cu cateva trepte, are la mijlocu unu parteru mare si unu basinu cu fantana. La sudu si nordu se afla doue transepte mari pe unde sunt si cele doue intrari principale. La estu si vestu mai sunt alte doue transepte totu asia de mari. La estu, nordu si vestu a edificiulu descriu care formedia rotund'a, se afla cate o galerie lunga, unde sunt asiediate dinamomachinele cele mari, precum si motorii cu vapori si cu gazu. Vomu intru prin portalu, adica prin transeptulu de sudu, vomu merge la drepta, adica la estu si vomu ocoli galeriile si transeptele mentionate; apoi vomu merge la galeriile cu machine, la telefonu, la teatru, la tramway electricu si transmissiunea puterei. Se intelege de sine ca nu vomu mentiona de catu numai obiectele cari presinta cea mai mare importantia.

Intrandu prin portalulu de sudu, gasim indatu in transeptulu de sudu, pe langa alte obiecte, pavilionulu imperialu, splendidu luminatu cu lampi de incandescentia sistem'a Swan. Curentulu electricu ilu primescu aceste lampi dela acumulatori, sistem'a Faure-Sellon-Volkmar, ce se afla intr'o curte alaturata; era acestia sunt alimentati de o machina electrica a firmei Gans din Pest'a. Atatu lampile catu si acumulatorii sunt de constructiune englesa. Acestu transeptu precum si totu spatiulu galeriiloru din drepta si stanga pana la parteru, formedia sectiunea austriaca. Obiecte ale Austriei se mai gasescu negresitu si la galeria machineloru, precum si isolate in diferite parti, dupa cum dimensiunile si natur'a lor le-a indicatu unu locu mai convenabilu, ceea ce se aplica si la obiecte expuse de alte tieri.

O multime de aparate si sisteme telegrafice cele mai variate, pentru statii fixe sau pentru campu si serviciu militar; signale electrice de drumu de feru; sirme si tuburi de arama de tote dimensiunile de Bondy din Vien'a, obtinute prin actiuni electrice de o curatienie absoluta si de cea mai mare conductibilitate electrica; lampi mari, astu-feliu numite „lampi locomotive“, cu reflectori puternici, pentru servicii militare; table heliografice si galvanoplastice ale institutulu militar-geograficu din Vien'a; cele mai variate aparate pentru a aprinde mine, baterii termoelectrice puternice; telegrafi „multiplex“ de cunoscutulu constructoru din Vien'a Schäfler; unu microscopu electricu colosalu de Pösl din Vien'a; obiectele cele mai variate de gumi din firm'a cunoscuta Reithofer din Vien'a; o scara transportabila pe rote pentru instalari electrice pana la inaltimi de 30 metri: trasura ordinara cu instalare ca se fia luminata cu lampi de incandescentia; diferite instrumente de cabinetu, de Hauck din Vien'a, o multime imensa de lampi cu arcu si de incandescentia, de dinamomachine, de motori cu vapori si cu gazu, asupra carora vomu reveni, incheie bogata expositiune a imperiulu Austriei.

O multime de instrumente de precisiune pentru mesuri electrice si alte, de renumita casa Edelmann din München, executate cu o perfectiune exemplara. Diferitele obiecte electrice, intre alte machine de influentia Holz, de o perfectiune mare, cu escitatoru automatu, de mecanicul Voss din Berlin mai multe dinamomachine de Fein din Stuttgart, pentru lampi cu arcu si pentru lampi de incandescentia; dinamomachine pentru telegrafice; dinamomachine de mana; voltmetre, amperemetre, acumulatori, aparate telegrafice, telefonu; dinamomachine pentru galvanoplastica; aparate electrice pentru aplicatiuni medicale; lampi pentru arcu voltaicu si alte multe totu de Fein din Stuttgart. O multime de alte obiecte pe cari nu ne ar ajunge multe pagini ca se le expunem; dar de asupra totoruru culminedia cele espuse de Siemens Halske din Berlin, ca reprezentantu permanentu la Vien'a. Cele mai principale sunt: mai multe machini magneto-electrice pentru laboratoru, pentru galvanoplastie si pentru signale; veri-o 30 dinamomachine, din cari unele de dimensiuni si de putere colosale, unele servindu la lampi cu arcu, altele la lampi de incandescentia altele pentru transmissiunea puterei, altele in fine pentru ateliere mari de galvanoplastie; deosebita atentiune merita dinamomachinele cupelate cu machine cu vapori, din caus'a spatiulu micu ce ocupa si a sigurantiei cu cari functionedia; unu mare numeru de machine cu curenti alternativi, d'impreuna cu dinamomachinele escitatrice ale lor; o machina cu curentu alternativu cu bande de cupru in locu de serma pentru 500 lampi de incandescentia Swan de 20 luminari fia-care: multe galvanometre pentru dinamomachine, cutii de resistentia; o multime de alte instrumente de precisiune pentru mesuri electrice; lampi electrice pentru lumina cu arcu, pentru lumina de incandescentia etc.; tote aceste obiecte avendu o constructiune speciala de inventiune proprie a fratiloru Semens din Berlin si Londr'a si a dirigintiloru atelieriloru lor. Diferite sisteme de telegrafi; multime imensa de signale electrice si alte dispositiuni pentru drumuri de feru, etc.

(Va urmă.)

Sciri diverse.

— (Debutulu dsiórei A. Barsecu). In cronic'a teatrala si artistica a diariului „Neue freie Presse“ din Vien'a, cetimu cu dat'a de 22 Novembre urmatórele:

„O veste buna! Teatrulu dela Burg a aflatu unu talentu, tineru, veritabilu si puternicu. Este dsiór'a Barsecu, care astadi a jucatu cá óspe rolulu lui „Hero“ de Grillparzer. Dsiór'a Barsecu este de nascere romana, a inceputu inainte de acésta numai cu trei ani a invetia aici in Vien'a limb'a germana si si-a facutu studiele in conservatorulu vienesu. Va fi cá de vreo 20 ani. Densa a jucatu pe „Hero“ in modu rapitoru, ceva camu prea passionatu, prea furtunosu; crecea preste copil'a modesta si indicá spre roluri de o putere tragica mai mare. Daca voiesce cineva a denotá pe scurtu calitatile sale cele mai bune, apoi se póte dice: cá densa isi intielege tem'a si jóca cu sensibilitate artistica, plina de viatia in joculu fetiei si pitorésca in gesturi. Daca este a i se face vreo observare, aceea se póte face in privintia vocei sale, care pe alocurea se loveste de cerulu gurei. Dsiór'a Barsecu a placutu in modu neindatinatu si a fostu chieamata indata dupa actulu primu si apoi dupa tóte cele urmatóre. Este de necredutu, cá teatrulu dela Burg se nu pastredie pentru sine acésta putere insemnata, care dejá de presentu este fórte inbucuratóre si promite celu mai frumosu viitoru. Suntemu aplecati a crede, cá prin acésta si-ar prinde noroculu propriu.

Bibliografia.

Spre a respunde la diverse intrebari ce ni se facu despre Memorialulu conferentiei generalu romane tinute in Maiu 1881 la Sibiu, si dupace suntemu informati cá multime de romani interessati in cauza si cunoscatori de carti nici pàna astadi nu'lu au, dupa trecere de mai multe luui anuntiamu din nou acelu operatu, in care conformu programei stabilite de cátra acea adunare, se spificá si asupra drepturilo nationali si politice ale poporulu romanescu din Ungari'a si Transilvani'a cu argumente, pe care in cursu de unu anu dela aparitiunea lor nu le-a infrantu nici-unulu din adversarii romanilor cu alte argumente logice si sanetóse, decâtu folosindu-se ici colo de unele sofisme usióre, sau de insulte nedemne au trecutu pe langa ele inchiaieindu diatriba lor cu sententi'a: „Chiaru asia se fia, noi inse nu voimu se fia asia.“

Nici-odata romanii n'au avutu trebuintia mai mare decâtu a cum a, de a'si improspetá tóte acelea temeuri cu care au ei se'si apere caus'a lor sacra in totu timpulu si in totu locul. Apoi fiindu-cá la editiunea a dou'a a textulu originalu romanescu s'au adaosu atátu processele verbali ale conferentiei si acte de ale comitetulu electorale, cátu si chiaru câteva din interesantele si multu instructivele discursuri sau ovatiuni ale membrilor conferentiei, care isi voru avea pentru totudeauna valórea lor reala, anuntiamu prin acésta, cá din eitiunea a dou'a se mai afla câteva sute de exemplarie depuse in comisiune si se potu trage atátu de a dreptulu si fórte promptu prin posta dela librari'a W. Krafft in Sibiu, cátu si prin oricare alta libraria din tóte locurile pe unde se afla librarii, precum in Brasiovu la N. J. Ciurcu, in Clusiu la J. Stein, in Gherl'a N. F. Negrutiu, in Budapest'a, Oradea, Aradu, Temisiór'a, Lugosiu, Caransebesiu, Oraviti'a, Dev'a, Alba-Jul'i'a, Blasiu, Gherl'a, M.-Sighetu, Satmaru, Cernauti, etc.

Totu la librari'a W. Krafft se afla acelasu memorialu de vendiare in alte trei limbi, magiara, germana, francesa asia cum se vedu titulate mai la vale cu pretiurile aratate.

Memorialu compusu si publicatu din in-sarcinarea conferentiei generale a reprezentantilor alegeitorilor romani, adunati la Sibiu in dilele din 12, 13 si 14 Maiu st. n. 1881, prin comitetulu seu esmisu cu acea ocaziune. Editiunea a doua. Inavutita cu actele conferentiei, o scurta escursiune critica si cu o serie de discurse politice tinute in conferentia. Pretiulu 1 fl. 5 cr. francate.

Emlékirat. A román választók képviselőinek Nagy-Szeben 1881 évi Május hó 12-étől, 14-éig tartott egyetemes értekezlete meghagyásáczl szerkesztette és közzéteszi a kiküldött bizottság. Fordítás. 1 fl. 5 cr.

Memorandum, im Auftrage de General-conferenz der zu Hermannstadt vom 12. bis 14. Mai n. St. 1881 versammelten Vertreter der romanischen Wähler verfasst und veröffentlicht vom entsendeten Ausschusse derselben. (Aus dem romanischen übersetzt). Preis 1 fl. cr.

Memorandum composé et publié par le comité élu par l'assemblée générale des représentants des électeurs roumains tenue a Hermannstadt le 12, 13 et 14 Mai 1881.

— Elementariu pentru clasea antania a scóloru populari de Solomonu Munteanu. Aprobatu de comisiunea scolastica archidiecesana. Editiunea a VII. Pretiulu: legatu 20 cr. — Blasiu, 1883. Tipografi'a seminariului gr.-cat.

— Gramatic'a romana in scólele elementare, tractata din bucati de cetire. Cursu practic pentru invetiatorii si invetiátórele, cari instruédia scolari din anulu alu 3-lea si alu 4-lea de scóla, precum si pentru elevii institutelor preparandiale sau normale, de Vasile Mandreanu. Editiunea a doua. Pretiulu 1 fl. 20 cr. 3 lei. — Caransebesiu, 1883. Tipografi'a lui Carolu Traunfellner in Lugosiu.

— Toxar sau convorbire despre amicitia intre unu Grecu si Seytu, de Lucianu. Traductiune din elenece de Demetriu Matheescu, professoru de limb'a elenica la liceulu din Baladu. Pretiulu unui esemplariu 1 leu nou. — Barladu, 1883. Tipografi'a asociatiunei „Unirea“.

— Gramatic'a romana cá manualu conducatoriu si de invetiamentu prelucratu in modu practic si intuitivu, pentru 4 clase a scóloru populari; de Gavrilu Páll, docintele clasei a IV-a a scólei practice normale gr.-cat. rom. oradane, totuodata si professoru ajut la reg. preparandia. Brosiur'a I-a si II. Editur'a autorului. Dreptulu de reproductiune rezervatu. Pretiulu (in brosiura) cáte 30 cr. = 60. — Oradea-mare, 1883. Tipografi'a lui Ottone Hügel.

— Predice poporali de duminece si serbatori ocasionali, si pentru morti; de Gavrilu Popu, protopopulu gr.-cat. alu Clusului, si professoru em. de teologia. Tomulu I. Pe duminece. Dela dom. s. pasce dom. alu 20-a dupa ros., si pe dom. inainte si dupa dio'a crucei. Cursulu I. Pretiulu 1 fl. — Clusiu, 1883. Tipografi'a ered. lui J. Gámán.

— Pomaritulul rationalu. Tractatu practic pentru usulu poporulu, cu multe stampe si figuri; de Grigoriu Halipu, invetiatoriu provisoru la scóla agromonica din Cernauti. Editur'a autorului. Pretiulu pentru Austro-Ungari'a 80 cr. v. a. pentru tieri straine 2 fr. — Cernauti, 1883. Tipografi'a W. Kerekjarto.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 26 Novembre st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru ungresca cu 6%	120.—	119.75
I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	91.25	91.—
II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	113.—	113.—
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumulu de feru orient. ung.	96.80	96.—
Inprumutulu drumurilor de feru ung.	138.75	138.75
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentulu	99.—	99.—
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	99.25	98.50
Obligatiuni urbariale temesiane	99.—	98.50
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	99.—	98.—
Obligatiuni urbariale transilvane	99.25	98.50
Obligatiuni urbariale croato-slavone	100.—	97.25
Obligatiuni ung. de rescumperarea diecimeii de vinu	97.—	97.—
Datorie de statu austriaca in chartie	78.90	78.80
Datoria de statu in argintu	79.25	79.15
Rent'a de auru austriaca	98.—	98.—
Sorti de statu dela 1860	133.25	133.25
Actiuni de banca austro-ung.	836	835.—
Actiuni de banca de creditu ung.	275.25	275.50
Actiuni de creditu anst.	277.60	277.—
Scrisuri fonciari ale institutulu „Albin'a“ dela Sibiu	100.—	—
Galbini imper.	5.71	5.71
Napoleonorulu	9.59	9.59
100 marce nemtiesci	59.20	59.20

Nr. 44/1883.

(187) 1—2

Edictu.

Dupace Joanu Ramfu gr.-cat. din Alamaru de 5 ani, si-a parasitu legiuita sa muiere pe Sofia Ramfu nasc. Lomnasiuanu, gr.-cat. érași din Alamaru, si nu se scie ubicatiunea aceluia, se citédia prin acésta, cá ecela in terminu de unu anu si o di se se presentedie inaintea subscrisulu foru matrimonialu. cá-ci altu-cum processulu divortialu urditu in contra-i de cátra numita sa muiere, se va pertractá si decide si in absentia aceluia.

Dela forulu matrimoniale gr.-cat. de I-a instanti'a alu eparchiei protopopesci a Sibiului.

Sibiu, in 16 Novembre 1883.

Joanu Russu,
protopopu.

Fructificarea depunerilor.

La institutulu subsemnatu se primescu depuneri cu 5% interesse. La depuneri mai mari interessele si modalitatile ridicarii depunerei se potu stabili dupa invoieála reciproca. Contributiunea de statu dela interessele depunerilor o platesce institutulu.

Depunerile facute pàna astadi cu 5½% se voru fructificá dela **1 Ianuariu 1884** cu 5% cu esceptiunea acelora, a caroru ridicare este pàna astadi anuntiata, cá-ci fructificarea acestora se continuá cu 5½% pàna la diu'a, in care espira terminulu insciintiatu.

Sibiu, 26 Novembre 1883.

„Albin'a“

(189) 1—2 institutu de creditu si de economii.

Cancelari'a NEGRUTIU in Gherl'a

deschide abonamentu pe anulu 1884 la urmatórale diuaria cari aparu in propri'a redactiune si editiune:

„Amiculu familiei.“

Diariu beletristicu si enciclopedicu-literariu cu ilustratiuni.

Va esi regulatu in 1/13-a si 15/27-a di a fia-carei lune in numeri cáte de 2—3 cóle; si va publicá: *Novele, poesii, ramanuri, aventuri picante, impressiuni de caletoria, studii sociali, articlii sciintifici* mai alesu din sfer'a economiei si a higieniei de casa, *sciri din lumea mare* cu preferintia acelea cari interessédia mai de aprópe societatea romanésca, *principia de viétia si notitie de petrecere*. Fia-care numeru va fi bogatu si frumosu ilustratu. Pretiulu de prenumeratiune pe anulu intregu va fi numai 4 fl., pe ½ anu 2 fl., pe ¼ anu 1 fl. v. a. Pentru Romani'a pe anulu intreg 10 franci platibili in bilete de banca ori in timbre postali.

„Preotulu romanu.“

Diariu bisericescu, scolasticu si literariu.

Va esi regulatu in 1-a si 16-a di (c. n.) a fia carei lune, in numeri cáte de 1¼—2¼ cóle si va publicá: *Articlii din sfer'a tuturor sciintialoru teologice* tractate dogmatice, istorice, juridice, morali, pastorali, dar mai alesu rituali, *predice* pe domineci, serbatori si diferite ocaziuni, mai alesu pentru ocaziuni funebrali, precum si *schitia de predici*, si ori ce amenunte aplicabili in predici, *catechese* si alte *invetiaturi pentru poporu*, *tractate pedagogice, didactice, studii si recensiumi literarie, sciri* din sfer'a bisericesca, scolastica si literaria. Pretiulu de prenumeratiune pe anulu intregu va fi 4 fl., pe ½ anu 2 fl., pe ¼ anu 1 fl. Pentru Romani'a pe anulu intregu 10 franci platibili in bilete de banca ori in timbre postali.

„Cartile sateanului romanu.“

Pentru tóte trebuintiele poporulu romanu.

Va esi in fia-care luna cáte una carte de 1 pàna 1½ cóla; si va publicá: *Novele populare, istorióre, fabule, poesii, anecdote, proverbi* si alte *amenunte de invetiatura si petrecere, cunoscintie de economia, industri'a higiena s. a., sciri din lumea mare* mai alesu acelea cari mai de aprópe atingu pe poporulu nostru. Pretiulu de prenumeratiune pe unu anu intregu va fi numai 1 fl. v. a., pentru Romani'a 2 franci 50 bani platibile in timbre postali.

Tóte áeste trei diaria deodata abonate costau pe anulu intregu numai 8 fl. v. a., pentru Romani'a 20 franci.

➡ Aceia, cari voru aboná tóte trei diuariale séu baremi 2 din ele, voru primí gratis patru portrete frumoše pàna celu multu in 1 Maiu 1884; la din contra voru avé dreptulu de a'si pretinde se li se replatésca pretiulu de abonamentu dejá solvitu. Afara de aceea abonantii diuarialoru nóstre isi potu procurá cu pretiuiu de jumetate tóte scrierile aparute in editiunea ori proprietatea nóstra. ➡

Numeri de proba se tramitu gratis ori cui.

Colectantii primescu in semnu de gratificatiune totu alu cincelea esemplariu in natura ori in bani.

A se adresá la **Cancelari'a Negrutiu** in Gherl'a (Szamosujvár) unde se mai afla inca de vendiare:

Nu me uitá. Versuri pentru ocaziuni funebrali urmate de iertatiuni, epitaña s. a. Pretiulu 50 cr.

Poesii de V. R. Buticescu. Pretiulu redusu (din 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Istori'a pentru inceputulu Romaniloru in Daci'a scrisa de Petru Maioru. Editiunea a trei'a intocmita prin societatea universitara Petru Maioru din Budapest'a. (Numai câteva esemplare). Pretiulu 2 fl.

Poesii de T. V. Pacatianu. Pretiulu 1 fl., editiune de luxu 2 fl.

Calendaru pe anulu 1884. Amiculu poporulu cu 50 cr.

Noulu calindaru de casa cu 30 cr. si alte multime de opuri. (188) 1—5

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**